

Sosiaalinen media, kieli ja merkitykset

Marjut Johansson

Sosiaalinen media ei ole irrallinen saareke maailmasta, vaan osa jokapäiväistä viestintää. Käsitteet sosiaalisen median viestinnän luonteesta ja merkityksestä vaihtelevat suuresti: toisaalta sen nähdään mahdollistavan vapaan ja suoran demokraattisen vuorovaikutuksen kansalaisten välillä, toisaalta se on myös vaarallinen toimintakenttä ääriainesten käsissä. Sosiaalisen median sisältöjä pidetään viihteellisinä ja markkinointisisältöjen leimaamina. Sosiaalinen media toimii kuitenkin usein tehokkaammin kuin joukkoviestintävälineet ja se tavoittaa kattavammin ihmisiä, siksi sen sisällöt eivät ole yhdentekeviä. (Ks. van Dijck & Poell 2013).

Sosiaalinen media määritellään usein seuraavasti: "tietoverkkoja ja tietotekniikkaa hyödyntävä viestinnän muoto, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti ja käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä ja luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita" (Salmi 2014: 200). Laajemman määritelmän mukaan digitaalisuus leikkaa kaikkea teknologisvälitteistä viestintää. Digitaalinen vuorovaikutus onkin "useamman osallistujan välistä kielellistä toimintaa sellaisissa teknologisissa ympäristöissä, joita osallistujat käyttävät ja joissa osallistujien välinen viestintä vaikuttaa merkityksen rakentumiseen" (Salmi 2014: 189). Kiinnostavia kysymyksiä ovat, miten keskustelupalstalla kirjoittavat viestivät toisilleen, miten twiittien kirjoittajat osallistuvat televisio-ohjelman kommentointiin tai miten lukijat kommentoivat jalkapalloblogeja. Tästä näkökulmasta sosiaalinen media näyttäytyy kulttuurisina ja sosiaalisina vuorovaikutus- ja viestintätilanteina.

Tämän *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* -verkkolehden numeron tavoitteena on esitellä sosiaalista mediaa, sen tekstilajeja ja kielenkäyttöä kaikille kiinnostuneille. Numeron

kirjoittajina on kielentutkijoita Suomen eri yliopistoista. Toivomme lukijoiksi opettajia, vanhempia, tutkijoita, kaikkia, joita kielenkäyttö verkossa kiinnostaa. Numeron artikkelit käsittelevät internetmeemejä, blogeja, vlogeja, livetviittaamista ja keskustelupalstoja. Digitaalisissa teksteissä käytetään erilaisia multimodaalisen esittämisen tapoja kirjoitusta, kuvaa, videoita, ääntä. Osallistujat välittävät ja tuottavat sisältöjä eri tavoilla. (Helasvuo ym. 2014: 12.) Artikkelit avaavat tulkinnallisen näkökulman: miten niiden erilaisissa konteksteissa tuotetaan merkityksiä. Mukana käsittelyssä on esimerkkejä suomen-, englannin-, espanjan- ja ranskankielisistä digitaalisista teksteistä.

Tässä numerossa on viisi artikkelia. Ensiksi Sanna Pelttari pohtii artikkelissaan *Espanjankielisen blogosfäärin hyödyntäminen informaalisissa kielenoppimisessa* blogeja kielenoppimisen ympäristönä. Hän esittää useita espanjankielisiä blogeja, joiden lukijaksi voi ryhtyä jo kielenoppimisen alkeisvaiheessa. Hän kannattaa hybridioppimista, jossa kielenoppimisessa hyödynnetään koulun ulkopuolista informaalia oppimista. Yksi nuorille luonteva paikka on sosiaalinen media, josta oppilaat itse voivat löytää materiaalia kukin oman oppijaprofiilinsa mukaan.

Hauskat internetmeemit ovat Kukka-Maaria Wessmanin aiheena artikkelissa "*Ne ei vaan tajuu.*" *Internetmeemit, kieli ja ryhmäidentiteetti*. Wessman pitää nuorten arkisen meemikulttuurin tuntemista tärkeänä, sillä nuoret eivät aina ymmärrä rajaa arkisen ja asiatyylisen kielenkäytön välillä. Wessman avaa internetmeemien rakenteita ja rakennustapoja ja selittää, miten ne liittyvät ryhmäidentiteetin muodostamiseen.

Elina Salomaan aiheena on livetviittaaminen televisio-ohjelmien yhteydessä artikkelissa *Osallistu, keskustele, vaikuta! – näkökulmia sosiaaliseen televisioon ja livetviittaamiseen*. Hänen mukaansa sosiaalinen televisio tuottaa uudenlaista osallistumista. Salomaan yhtenä esimerkkinä ovat jalkapallon MM-kisat, joiden kommentointiin osallistuminen oli yksi merkki tunnepitoisesta kannatuksesta. Osallistuminen voi olla myös julkista keskustelua laajassa joukossa, jossa tviitit kertovat katsomisen merkityksestä tviittaajalle. Salomaa kehottaa oppijoita myös livetviittaukseen: sen avulla voi hioa esimerkiksi argumentointitaitoja.

Aatu Liimatta pohtii artikkelissaan *Mitä tilastollinen tarkastelu voi kertoa sosiaalisen median kielestä?* verkkokeskustelun piirteitä englanninkielisellä Reddit-sivustolla. Kyseisellä sivustolla keskustelut ryhmittyvät aihepiireittäin, jotka vaihtelevat mm. tunnepitoisista aiheista poliittisiin ja mediaa käsitteleviin aiheisiin. Liimatta käsittelee sitä, miten Redditiin kieltä voi tutkia tilastollisesti ja mitä ns. rekisterianalyysi kertoo Redditiin eri keskustelujen kielestä.

Numeron viimeisessä artikkelissa *YouTube ja videot: arkea, huumoria vai asiaa?* Marjut Johansson käsittelee YouTube'n videokulttuuria ja videoita tekstilajin näkökulmasta. Hän esittelee videoiden ja niiden tekijöiden suosituimmuuslistauksia, jotka vaikuttavat katsojien käsityksiin videoiden luonteesta. Hän avaa myös somejulkisuutta ja elämäkerrallisen aineksen käyttöä videoissa ja käsittelee YouTube'n yhtä tärkeintä videokategoriaa: huumorivideoita.

Marjut Johansson on Turun yliopiston ranskan kielen professori. Hän on erikoistunut sosiaalisen median ja uutismedian kielellisen viestinnän tutkimukseen.

Kirjallisuus

Dijck, José v., Poell, Thomas, 2013. Understanding Social Media Logic. *Media and Communication* 1, Issue 1, 2–14.

Helasvuo, Marja-Liisa, Johansson, Marjut, Tanskanen, Sanna-Kaisa, 2014. Johdatus digitaaliseen vuorovaikutukseen. Teoksessa Helasvuo, Marja-Liisa, Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. SKS, Helsinki, 9–28.

Salmi, Leena, 2014. Digitaalisen vuorovaikutuksen sanastoa. Teoksessa Helasvuo, Marja-Liisa, Johansson, Marjut & Tanskanen, Sanna-Kaisa (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 185–209.